

'Weest heilig want ik, de Heer uw God, ben heilig' (Lev. 19,2)

FAAM VAN HEILIGHEID – DE DIENAAR GODS CONSTANT LIEVENS, S.J.

Heel wat mensen zijn bekommerd om hun naam en faam. Wie probeert de faam van iemand te besmeuren riskeert zelfs een proces voor laster en eerroof. Voor sommigen, zoals popsterren, is de goede naam en faam zelfs een belangrijke bron van inkomsten. Hoe vaker ze in het voetlicht komen, hoe beter...

In zekere zin gaat het ook zo met de heiligen. In zekere zin, want een heilige die zelf het voetlicht zou opzoeken, zou allerminst in aanmerking komen voor een heiligverklaring. Het zou eerder als een ondeugd aanzien worden.

Faam van heiligheid?

De faam die de heilige toegedicht wordt, moet spontaan en in groeiende mate aanwezig zijn onder het volk Gods en bestendig worden in de tijd.¹ De faam van heiligheid of 'fama sanctitatis' groeit vanuit het 'sensus fidei'.² Het begint dus aan de basis en verspreidt zich in toenemende mate onder een deel van het volk Gods zoals een vonkje een gans bos kan doen ontvlammen. De tekenen die de faam van heiligheid begeleiden, zijn uitingen van devotie tegenover de vermeende heilige zoals het bezoeken van zijn vroegere woonplaats of graf dat versierd wordt met bloemen en kaarsen, gebedsbijeenkomsten en bedevaarten... Het aantonen van de faam van heiligheid is dus een belangrijk onderdeel van een proces tot zaligverklaring.³ In deze bijdrage kunnen we even grasduinen welke faam de dienaar Gods Constant Lievens wordt toegedicht tot op vandaag. We laten hierbij getuigen aan het woord van vroeger en nu...⁴

1 Cf. de apostolische instructie 'Sanctorum Mater', art. 7 (2007)

2 Bijvoorbeeld het massale en spontane 'santo subito' tijdens de begrafenis van paus Johannes Paulus II.

3 Voor een heiligverklaring is enkel een tweede fysiek mirakel vereist dat na de zaligverklaring heeft plaats gevonden.

4 Voor de getuigenissen uit het verleden plukken we vooral uit het archief van de Vlaamse jezuiteten in KADOC, Leuven.

Bijchrift ...

"Land is the only source of livelihood for them (the tribals) because land is not just an economic commodity but a source of spiritual sustenance as well. You take the land away from an Adivasi, you destroy his physical and spiritual existence"

(Stan Lourduwamy S.J.)

Bijschrift ...

Bijschrift ...

Getuigenissen van toen...

Over Lievens' kinder- en jeugdijaren vonden we heel wat getuigenissen van mensen die hem gekend hebben. Zo getuigt Lowieze Soenen-Lievens aan pater Marlier, biograaf van Lievens, in 1924 dat 'Constantje' heel dikwijls aan het kapelleke bij de hoeve zat te bidden en daarbij ook zijn leeftijdsgenoten wilde aansporen met de woorden 'Jongens komt lezen; dan zulde appels kriegén'. Eerwaarde Heer Bruwier, pastoor te Lchtegem en studiegenoot van Constant op het Klein Seminarie te Roeselare, schrijft aan dezelfde Marlier: 'Lievens stak uit door zijn groote neerstigheid en vurige godsdienstigheid. Lievens was niet te volgen door zijne onvermoeibaarheid, zijn hard werken en zijn treffende godsvrucht, ... maar vooral in de kerk, waar hij in godvruchtige houding en verslonden in 't gebed als een heilige zoo menigmaal zijne medeleerlingen heeft getroffen en gesticht.' Over de periode dat hij novice was te Drongen (1878-1880) getuigen menig medenovicen aan Marlier dat Lievens uitblonk in versterving en godsvrucht. Ook na zijn aankomst te Calcutta in 1880 wordt de godsvrucht van Constant opgemerkt zodat een leerling van hem vermeldt dat zelfs geen kanon hem zou kunnen afleiden van zijn gebed en hij voegt eraan toe dat hij wel een heilige lijkt te zijn...⁵

Naast deze bundel met getuigenissen opgetekend door Arthur Marlier in 1924 levert de bundel van Médard Vermeire, missionaris in de Lievensmissie, een onschatbare bron aan informatie over naam en faam van Lievens ten tijde van zijn missioneringswerk in India. De bundel kent zijn eindredactie in 1959 in een getypte versie wat de lectuur ten goede komt.⁶ In deze bundel laat Vermeire heel wat medemissionarissen en oversten van Lievens aan het woord. Leek Lievens tijdens zijn opleidingsperiode in België eerder timide te zijn, dan slaat het vuur in de pan éénmaal hij in Chotanagpur aankomt. Pater Seitz getuigt: 'Lievens luisterde naar de mensen hun problemen van 9 uur 's morgens tot zonsondergang. Bijna elke dag kwamen nieuwe dorpen zich aanmelden. In zoverre hij kon, stuurde hij een catechist naar de dorpen om hen te onderrichten.' Pater De Cock schrijft over de rechtsbijstand die pater Lievens verleent als bekeringsmethode: 'I wish I could imitate him, but now I am too old' (Ik wou dat ik hem kon imiteren maar daarvoor ben ik nu te oud). Deze onverdroten inzet voor sociale rechtvaardigheid voor de inheemse stammenvolkeren ging steeds gepaard met een

5 Deze collectie getuigenissen verzameld door Arthur Marlier in 'Archief en documenten betreffende Constant Lievens' (KADOC), nummer 14004/1,2,3.

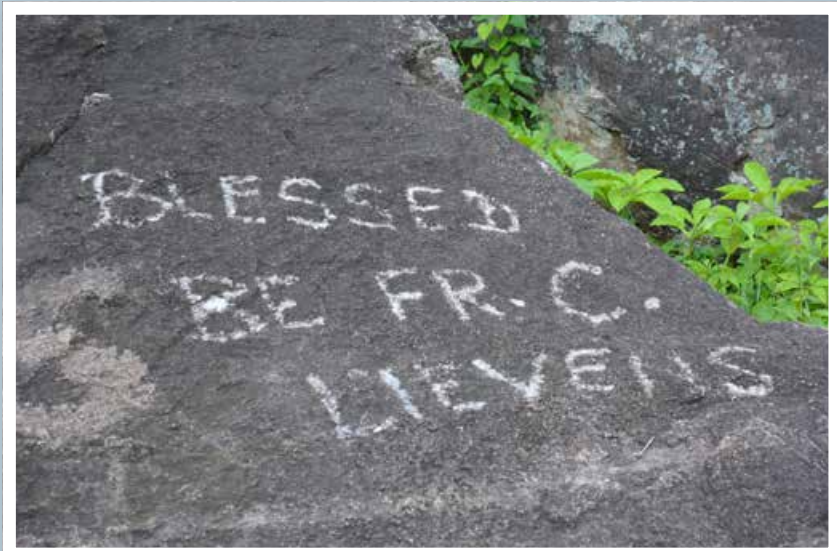
6 Archief en documenten betreffende Constant Lievens (KADOC), nr. 14044 'History of Barway, the Lievens' Period' en nr. 14045 'Lievens Documents from contemporary missionaries, compiled by M. Vermeire, S.J. Ranchi Mission, 1959'.

Bijschrift ...

Bijschrift ...

Bijschrift ...

vurig en intens gebedsleven. Op anekdotische wijze vertelt pater Vanden Bon dat hij Lievens eens wilde testen op een missietocht en hem onder het gesprek een sigaar aanbood waarop Lievens hem antwoordde dat het beter was wat tijd voor meditatie in te lassen. Vanden Bon besluit dat de meditatiestilte ruim een uur aanhield...

De leefomstandigheden van de missionarissen waren dikwijls erbarmelijk. Toch klaagde Lievens daarover nooit. Pater Motet schrijft: 'Zijn vertrouwen op de Voorzienigheid evenaarde zijn geduld in het verdragen van alle ontberingen'. In een brief aan zijn moeder in 1888 schrijft Emile Huyghe over Lievens: 'Ware hij vrij, hij zou het brood en het noodzakelijke uit zijn mond sparen om de mensen ter hulp te komen. Over eenigen tijd kwam er eene vrouw zonder kleeren, terwijl hij en zijn compagnon aan tafel waren. Lievens kijkt naar de tafel, zegt hij: het eten zal ook wel smaken zonder tafellaken en hij geeft het tafellaken aan de naakte vrouw'.⁷

Een kroongetuige is Sylvain Grosjean, missieoverste van de Bengaalse missie tijdens de Lievensperiode. Lievens heeft veel aan Grosjean te danken daar hij de bekeringsmethode die erop gericht was hele dorpen tegelijkertijd voor het katholiek geloof te winnen altijd gesteund heeft. In het archief van het generaal van de Jezuïeten te Rome werd heel wat correspondentie gevonden tussen Grosjean en de generale overste of de provinciaal in België. Daarin typeert Grosjean Lievens als een missionaris met uitzonderlijke ijver voor de zielen, het uitgekozen instrument door God om heel Chotanagpur katholiek te maken. Hij had slechts dit doel voor ogen en alles werd daaraan ondergeschikt. Indien hij al ondeugden bezat dan waren deze te wijten aan zijn buitensporige ijver...⁸ Dat bevestigt zijn vriend en vroegere studiegenoot pater Vanden Bon wanneer hij schrijft dat Lievens maar moeilijk kon begrijpen dat anderen niet dezelfde ijver aan de dag legden en hen daarom als luiaards bestempelde.⁹ Lievens, de doorzetter en koppige West-Vlaming...

Deze uitzonderlijke ijver gaat ook ten koste van zijn gezondheid. Na zes jaar verblijf in Chotanagpur krijgt hij in 1891 het verdict te horen dat hij lijdt aan

7 Archief provinciaal bestuur. Brieven van jezuïeten in Indië en Ceylon. Dossier Emile Huyghe (KADOC), nr. 11302. Brief aan zijn moeder, Ranchee, 10.02.1888, p. 3.

8 Archivum Romanum Societatis Jesu (ARSI) BENG 3 – XVI, 11 (Kandy, 23 nov., 1892) Brief van Grosjean aan pater Socius (assistent provinciaal in België).

9 Ibid. KADOC, nr. 14045. Eerste brief van Van den Bon aan Vermeire, Torpa, 23 februari 1917, p. 1.

Bijschrift ...

tering (tuberculose). In augustus 1892 keert hij noodgedwongen naar België terug in de hoop er nog genezing te kunnen vinden maar tevergeefs. Hij is bijzonder ontgoocheld dat zijn missioneringsmethode geen navolging meer kent maar bitter is hij niet. Over deze laatste periode te Drongen en te Leuven lezen we bij Arthur Vermeersch (Drongen, 19 augustus 1924) in een brief aan Marlier: 'In Europa deed hij zich voor als een heilige, een groot heilige. Was hij verbitterd? Neen, maar bedroefd. Hij is tegengewerkt in zijn arbeid en het ging er om de zielen! Hij stierf als een heilige. Ik was daarbij aanwezig.'¹⁰ Lievens sterft op 7 november 1893 te Leuven. Guido Gezelle schrijft in de Gazette van Kortrijk op 19 november 1893 een 'in memoriam' met als titel: 'Bewondert zulke mannen en weest er fier over'.¹¹ Ook in Chotanagpur gaat de dood van Lievens niet onopgemerkt voorbij zodat Pater Motet getuigt: 'Enfin, il a fait à Dieu le sacrifice de sa vie. ... Dieu l'a repris à lui après une longue maladie. Et surveillant au seuil du Paradis de nombreux élus l'acclameront comme leur Sauveur et il continuera à prier pour ses pauvres tribus à demander pour eux des aumônes et surtout à nombreux et St. pasteurs' (Hij heeft aan God het offer van zijn leven gebracht. ... God heeft hem na een lange ziekte tot zich geroepen. Hem opwachting op de drempel van het paradijs, zullen velen hem aanroepen als hun bevrijder en hij zal blijven bidden voor zijn arme stammenvolkeren door voor hen aalmoezen te vragen en vooral vele heilige herders).¹²

De verkenningsronde doorheen de honderden bladzijden met getuigenissen over pater Lievens sluiten we af met de perceptie van de jonge graaf Henri Le Grelle die tussen 1888 en 1890 een wereldreis maakt en een tijd met Lievens meereist doorheen Chotanagpur. In twee brieven uit de jaren twintig beschrijft hij Lievens als advocaat van de inheemse bevolking, orator als Van Cauwelaert, met een ongeziene durf, een ijzeren energie, polyglot, eenvoudig en onthecht aan zichzelf, alleen maar bekommerd om de anderen... Le Grelle besluit: 'J'admire surtout sa sainteté, sa haute intelligence, son amour pour les pauvres indiens et son grand détachement des choses d'ici-bas' (Ik bewonderde vooral zijn heiligheid, zijn grote intelligentie, zijn liefde voor de arme Indiërs en zijn grote onthechting voor de aardse dingen).¹³

10 Ibid. KADOC, nr. 14004/2

11 Artikel in Bisschoppelijk Archief Brugge (BAB)

12 Ibid. (KADOC) nr. 14004/2. Brief van pater Motet aan pater de Groote, Calcutta le 5 Décembre 1893, p.8

13 Brieven aan pater De Clippele en pater Van de Wouwer in ibid. (KADOC) nr. 14004/3.

Bijschrift ...

Bijschrift ...

Bloeiend kloosterleven dankzij Lievens

In 1924 brengt een zekere Mirjam Topno een bezoek aan het graf van pater Lievens in Heverlee. Ze was door pater Lievens gedoopt en vergezelde een zuster ursuline naar België. Dit brengt ons bij het verhaal van de zusters Ursulinen van Tildonk die sedert 1903 aanwezig zijn in de Ranchi-missie. Het getuigenis van zuster Bernadette Uytterhoeven bevestigt dat heel wat roepingen uit West- en Oost-Vlaanderen hun motivatie vonden in het verlangen in het spoor van Constant Lievens naar Ranchi te kunnen trekken.¹⁴ Ondertussen telt deze congregatie een stevige Indische provincie met meer dan 600 Indische zusters.

Kort na Lievens' dood, in 1897, wordt de eerste inheemse congregatie gesticht in het spoor van Constant Lievens. De congregatie kreeg groen licht van aartsbischop Goethals op 26 juli, feest van Sint-Anna en Sint-Joachim en werd gedoopt tot Daughters of St. Anne (DSA). De stichteres, Mary Bernadette Kispotta, was de dochter van een advocaat die met pater Lievens samengewerkt had in het pleiten van rechtszaken ten gunste van de oerbevolking voor de Britse jurisdictie. De dochters van Sint-Anna noemen zichzelf de eerste vrucht van het werk van Constant Lievens.¹⁵ Ondertussen is deze congregatie uitgegroeid tot een congregatie van pontificaal recht met ongeveer 1200 zusters bestaande uit vier provincies in India en één in Europa (Italië en Duitsland). In overleg met de plaatselijke bisschop staan ze als religieuzen in dienst van de pastorale noden van de lokale kerken.

Actuele getuigenissen

Naast getuigenverslagen uit archiefonderzoek wordt de faam van heiligheid ook ondersteund door actuele getuigenissen. Aangezien ons dossier een missionaris betreft, werden niet alleen getuigen in Vlaanderen gevonden maar ook in Ranchi. Daarvoor werd een rogatoriale commissie opgericht. Op de vraag waarom de getuigen denken dat Constant Lievens een faam van heiligheid heeft, wordt vaak geantwoord dat hij de stammenvolkeren van Chotanagpur zowel geestelijk als materieel bevrijd heeft. De bevrijding namelijk van het juk van het geloof in geesten en de bevrijding van het juk der sociale onderdrukking. Het feit dat dit gelukt is, beschouwen ze steevast als een teken van heiligheid. Als het over 'het nodige' mirakel gaat, wordt wel eens laconiek geantwoord dat de Lievensmis-

14 Cf. verslag verhoor door het diocesaan tribunaal, 1 september 2014, Brugge.

15 Cf. verslag verhoor Sr. Shanti Xalxo, DSA door rogatoriale commissie, 22 februari 2014, Ranchi.

sie – één van de meest bloeiende kerken op dit moment – het grootste mirakel is dat Lievens heeft bewerkstelligd. Hij is hun grote voorbeeld dat dankzij een zaligverklaring nog grotere navolging zou kunnen kennen. Op de vraag naar het belang van een eventuele zaligverklaring wordt vaak geantwoord dat ze in deze officiële erkenning ook een bevestiging en erkenning zien van hun eigen christelijke identiteit. Eens geen volk, nu een volk dankzij hem! Er klinkt vaak fierheid in hun stem wanneer ze kunnen vertellen dat hun eigen grootvader of overgrootvader door pater Lievens gedoopt is. Op de vraag hoe ze hun devotie uiten tot de dienaar Gods wordt vaak verwezen naar het gebed op voorspraak, individueel of in het gezin, het gebed aan het graf in de kathedraal te Ranchi en het deelnemen aan bedevaarten naar cultusplaatsen die met Lievens verbonden zijn. Regelmatig wordt daarbij ook verwezen naar het ontvangen van gunsten op voorspraak van de dienaar Gods. Ook het intentieboek in de Sint-Martinuskerk van Moorslede getuigt van het gebed op voorspraak, het smeken en danken om bekomen gunsten.

Het citaat in de titel van deze bijdrage verwijst naar de universele roeping van elke christen om een heilig leven te leiden, een leven in het spoor van Christus in een bepaalde tijd en een bepaalde cultuur. De kracht van de heiligen is echter dat ze terzelfdertijd tijd en cultuur overstijgen. In die zin zijn ze tijdloos en universeel en blijven ze ons oproepen om een heilig leven te leiden. Lievens' 'vier' brandde voor de arme en verdrukte inheemse bevolking in een hartstochtelijke ijver dat het belijden van Christus ziel en lichaam bevrijdt. De bevrijding die het evangelie brengt, is immers de bevrijding van de hele mens in al zijn dimensies. Dat hij daartoe onze voorspreker en voorbeeld mag zijn...

Allen welkom op zaterdag 17 oktober, vooravond van missiezondag, in Moorslede om 17 uur in de Sint-Martinuskerk!

Wie naar aanleiding van deze viering de Lievensmissie en in het bijzonder het Lievenshospitaal in Rampur een financieel steuntje wil geven kan dit doen door een gift te storten op rekening van het Lievens-Vynckefonds op rekening **BE 18 467 5025451 65** met vermelding van India 2015. Giften vanaf 40 euro geven recht op een fiscaal attest.

BART GERYL
postulator